Ч. 205 Середа 13 Вересня (25) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Рух виборчий.

Головний рускиий комітет виборчий на засіданю дня 23 с. м. затвердив кандидатуру:

23) На Калуш: п. Модеста Каратницкого, ад'юнкта судового в Калуши.

При сій нагоді справляємо похибку друкарску, яка знайшла ся у вчерашнім списі кандидатів затверджених головним рускимь комітетом виборчим. Під числом 7 подане було хибно імя кандидата п. Кеби і повинно так бути: На округ виборчий:

7) Гусятин: п. Тимко Якимів *(не Климів)* Кеба, господар з Говилова.

В справі поміщеної вчера відозви головного руского комітету виборчого мусимо нині сказати кілька слів. Позаяк „Нар. Часопись“ не есть віяким органом партийним, постановили ми були не поміщати ніяких відозв виборчих, маючих загальнійший характер партийний. Коли однакож „Діло“ не хотіло помістити відозвы головного руского комітету виборчого, а той комітет в сій справі звернув ся до нас, то ми зробили виимку і помістили відозву враз зі списком кандидатів, затверджених тим комітетом. Можна мати всілякі переконаня партийні і політичні, але нотувати або й дословно поміщати в якімсь органі партийнім хочби й відозву противної партиї, то чей ще не гріх і не зашкодить власній партиї; напротивно, покаже, що мимо партийного становища, есть якась спільна ціль, до котрої чи ся чи та партия стремить, хоч иншою дорогою. То повинно було „Діло“ мати на увазі, тим більше, що ані житє політичне, ані наші сили народні на стілько не розвинені, щоби ми самі себе поборювали завятою екcклюзивностию.

„Діло“ оголосило вчера відозву независимого руского комітету виборчого і остаточно спис кандидатів, затверджених тим-же комітетом. Так само оголосив і „Галичанин“ решту кандидатів затверджених москвофільским комітетом. Маємо отже три лісти кандидатів, котрі тут для порівнаня ставимо побіч себе. Букви поставлені при іменах кандидатів означають: (Г) = кандидат головного комітету; (Н) = кандидат комітету независимого; (М.) = кандидат комітету москвофільского. Прочі комбінациї означують ті самі букви, поставлені побіч себе в скобках.

Бережани: о. Теодор Пюрко (Г.); Семен Савчук (Н. М.).

Бібрка: Роман Сосновский (Г. Н.); москвофільский комітет не затвердив доси віякого кандидата на сей округ.

Богородчани: Михайло Кульчицкий (Г. Н.); Алексій Барабаш (М.).

Борщів: др. Михайло Дорундяк (Н. М.); головний комітет незатвердив на сей округ ніякого кандидата.

Броди: Олександер Барвіньский (Г.); Йосиф Мончаловский (М.); не зависимий комітет не затвердив ніякого кандидата на сей округ.

Бучач: Михайло Саварин (Н. М.); головний комітет не затвердив ніякого кандидата на сей округ.

Городок: Денис Герасимович (Г. Н.); москвофільский комітет не затвердив ніякого кандидата.

Городенка: Володимир Шухевич (Г.); независимий і москвофільский комітет не затвердили тут ніякого кандидата.

Гусятин: Тимко Кеба Якимів (Г. Н.); москвофільский не затвердив ніякого кандидата.

Добромиль: о. Константин Гукевич (М.): головний комітет припоручив тут кандидатуру Павла Тишковского, а независимий комітет не затвердив ніякого кандидата.

Долина: о. Василь Небиловець (Г. Н.); Юрко Дідоха (М. Н.).

Дрогобич: Ксенофонт Охримович (Г.); независимий і москвофільский комітети не поставили ніякого кандидата.

Жидачів: др. Евгеній Олесницкий (Н. М.); головний комітет не затвердив тут ніякої кандидатури.

Жовків: др. Михайло Король (Н. М.); головний комітет не затвердив ніякої кандидатури.

Золочів: Семен Юркевич (М.); головний і независимий комітет не затвердили ніякого кандидата.

Збараж: Тадей Федорович (Г.); независимий і москвофільский комітет не затвердили віякого кандидата.

Калуш: Модест Каратницкий (Г.); Юліян Романчук (Н.); Михайло Бачиньский (М.)

Коломия: др. Теофіль Окуневский (Г. Н.); др. Василь Юрченко (М.)

Косів: Юрко Луканюк (М.); головний і независимий комітет не затвердили тут ніякого кандидата.

Львів: Василь Нагірний (Н. М.); головний комітет не затвердив тут віякого кандидата.

---

16)

ЧИМ ЛЮДИ ЖИВІ.

(Гігієнічно-культурна розвідка).

(Дальше).

IV.

Страва. — Страви національні. — Штука вареня. — Реставрация в Шевенінґен. — Електрична кухня. — Штука і правила їдженя. — Якими стравами ліпше живити ся: мясними, чи ростинними, чи може мішаними? — Що і кілько повинен їсти чоловік. — Живлене народу і публичні харчівні.

Всяка пожива, а навіть така, котру можна їсти сиру, мусить бути відповідно прилагоджена, щоби єї можна їсти. Так прилагоджену поживу називаємо стравою. Само поняте нашого слова „страва“ каже нам, що есть то пожива, котру так прилагоджено, щоби чоловік міг єї стравити. Сего однакож ще за мало, хоч певно, що то найважнійша річ. Єсть преці богато таких річий, котрі були би стравні, коли би люди їх їли, але як-раз в тім діло, щоби їх їли. Можна преці уварити мясо в чистій воді без всякої закришки і з'їсти его, а так само й випити юшку з него; чоловік би то стравив, але питане, чи довго би їв таку страву. Єсть ще щось иншого, чого вимагаємо від страви, а то, щоби она притягала до себе, додавала охоти до їди. То робить она трояким способом: своїм виглядом, запахом і смаком.

Не дармо то кажуть о деяких людех, що „їли би очима“. Коли страва своїм видом притягає, то ділає через очи на нерви чоловіка, пригадує ему вже здалека свій смак і запах і чоловік набирає охоти до їди. Запах ще більше, бо вже безпосередно, розбуджує нерви і робить смак, а наконець сам смак не лиш вже в найбільшій мірі подразнює нерви, але наконець і заспокоює їх.

Не всї страви ділають однаково на всіх людий, ба й не завсїгди однаково на одного і того самого чоловіка. Зависить се не лиш від неоднакового устрою і неоднакової вражливости нервів поодинокого чоловіка, але здаєсь, також і від вражливости нервової цілих народів і племен. Звістно загально, що богато людий, котрі в молодім віці любили деякі страви, в старшім віці, при однаковім впрочім способі житя, вже їх не люблять, а на відворот, люблять в старшім віці ті страви, котрих за молоду не любили. Не що иншого лиш ті самі і так само приготовлювані страви робили на них инше враженє в молодім віці, а роблять инше в старшім, або на відворот.

Характеристичними для цілих народів суть т. зв. народні, національні страви. На їх розширене і устоянє ся вплинув безперечно найбільше звичай, викликаний обставинами, серед яких який-сь нарід був змушений добирати собі поживу. Але той звичай мусів очевидно вплинути також і на вражливість нервову у всїх людий того самого народу, бо лиш тим дасть ся пояснити, длячого т. зв. національні страви одного народу не находять приступу в другім. Звістно загально, що Німці довгими літами не можуть привикнути до нашого борщу або капусняку, а декотрі таки зовсім їх не люблять. Народи живучі більше на півночи в Европі, котрі до всїляких страв уживають за омасту лиш масло (вглядно смалець або солонину) не люблять і не можуть навикнути до страв з італьяньскої кухні, де все робить ся на оливі. Цигана, де би він не був, кортить солонинка. У жида цибуля і редьков найбільший присмак, а риба найліпше мясо. Однакож головний характер національних страв лежить головно в звичаю їх уживаня і способі їх прилагоджуваня. Звідси то й пішли такі назви як: руский борщ, польска ковбаса, чеські бухти і долки, мадярский ґуляш, московский пиріг (рід паштетового тїста, або квиша з мясом, зовсїм що иншого, як наші пироги), італїяньскі макарони, анґлійский біфштек і т. д. Деякі національні страви остались ще лиш яко памятка з дуже давних часів, як н. пр. наша кутя. У Німців на прускім Шлеску єсть доси звичай, що на сьвятий Вечер варять клюски з маком; той звичай задержав ся і в инших сторонах північної Німеччини, та єсть доказом

Лісько: Роман Яминьский (М.)

Мостиска: Тимко Микита (Н. М.); головний комітет не затвердив тут ніякого кандидата.

Перемишль: Стефан Новаковский (Н. М.); головний комітет не затвердив тут ніякого кандидата.

Перемишляни: Іван Сікорский (Н.); головний і москвофільский комітет не затвердили тут ніякого кандидата.

Підгайці: др. Дамян Савчак (Г.)

Рава руска: др. Денис Яминьский (М.); головний і независимий комітет не затвердили тут ніякого кандидата.

Рогатин: о. Йосиф Макогоньский (Г. Н.); москвофільский комітет не затвердив тут ніякого кандидата.

Рудки: Тома Дяків (Н. М.).

Самбір: Іван Бережницкий (Н. М.).

Снятин: о. Кирило Гаморак (Г.); тут стоїть кандидатура радикала др. Трильовского, комітет независимий і москвофільский не затвердили тут своїх кандидатів.

Сокаль: Наталь Вахнянин (Г.); Лука Михальчук (М.).

Станіславів: Йосиф Гурик (Г. Н.).

Старе місто: о. Михайло Зубрицкий (Г. Н.).

Стрий: о. Василь Давидяк (Н. М.).

Сянік: о. Теофіль Калужняцкий (М.)

Тернопіль: Павло Думка (Г. Н. М.).

Товмач: Тит Заячківский (Г.). (Н. з застереженем, коли его кандидатуру поставить руский повітовий комітет).

Турка: о. Іван Чапельский (Г.); др. Николай Антоневич (М.).

Чортків: др. Антін Горбачевский (Н. М.).

Се порівнане кандидатур показує нам дуже цікаву характеристику теперішної акциї виборчої між Русинами, а хто хоче, може знайти собі в нім неодну важну науку. А вже найцікавійше представляє ся нам акция виборча в калуск м окрузї виборчім, бо лиш в тім однім окрузї, в окрузї, де стає кандидат, що будучи проводирем партиї політичної, задумав був сполучити впрост противні собі елементи, зазначилась борба партийна як найострійше і станули против себе три кандидати, даючи явний доказ, що инакше в теориї, а инакше в практиці.

З радикальних кандидатур осталась остаточно лиш одна: дра Трильовского в Снятинї, бо в справі кандидатури дра Даниловича в Городенщинї одержало „Діло“ таку телеґраму: „На зборах виборців зрік ся Данилович на Шухевича, котрого однодушно рішено підпирати. Вибір запевнений. Козловский. Макогоньский.

Перегляд політичний.

Nr. fr. Presse доносить, що безосновною есть вість, мов би то Є. Ексц. п. Намістник ґр. Бадені мав виголосити перед виборцями в Кракові бесїду, в котрій би говорив о ситуациї політичній і о цїлях та задачах своєї полїтики. Ґр. Бадені буде говорити лиш о справах галицких. З Кракова поїде ґр. Бадені до Відня. Именоване нового кабінету наступить мабуть 3 або 4 вересня. Дня 6 вересня верне ґр. Бадені до Львова вже яко президент міністрів, щоби тут передати намістництво свому наслідникови і попрощати ся з урядниками.

Новинки.

Львів дня 24 вересня 1895

— **Именованя.** П. Управитель Мінїстерства віроісповідань і просьвіти именував професора IV-ої ґимназиї у Львові Мих. Богуша професором при II-ій ґимназиї у Львові, провізоричного учителя при IV-ій ґимназиї у Львові др. Вinк. Смялка дійстним учителем при тійже ґимназиї і тимчасового учителя при реальній школї в Станїславові Казим. Ґрінберга дійстним учителем того заведеня.

— **Перенесеня.** Ц. к. Дирекция почт і телеграфів у Львові дозволила ц. к. почтовому офіциялови Руд. Гладишови у Львові і ц. к. асистентови почтовому Стан. Федашови в Жовкві на заміну службових місць.

— **Презенту** на опорожнену римо-кат. парохію в Болеховичах надало ц. к. Намістництво кс. Войт. Лапиньскому дотеперішному парохови в Сянці.

— **Конкурс на три стипендиї торговельні** розписує Видїл краєвий з галицкого фонду краєвого. Стипендиї виносять 300, 350 і 500 зр. річно, а призначені для бідних і відзначаючих ся учеників народности рускої або польскої, що ходять до середних або висших шкіл торговельних. Надана стипендия буде побирати ся один рік, однак може бути продовжена аж до правильного покінченя студий торговельних, а відтак евентуально ще через один рік, щоби відбути практику торговельну в якім більшім домі торговельнім за границями краю. Кандидати мають найдальше до 15 жовтня с. р. внести подане через власть шкільну до Видїлу краєвого і долучити сьвідоцтва хрещеня, убожества, моральности, шкільні та письменне зобовязане, що виобразувавши ся в званю торговельнім, будуть виконувати своє зване в Галичині бодай через десять лїт.

— **Холєра.** В днях 21 і 22 с. м. занедужали в Тернополи на холєру чотири особи, виздоровіли чотири а померла одна; в лїченю лишило ся сїм осіб. — В Буцневі, тернопільского повіта, занедужали чотири особи, померла одна, лишило ся трех недужих. — В Березовици, тернопільского повіта і в Збаражи виздоровіло по одній особі, отже в тих двох місцевостях нема більше недужих на холєру.

— **Огнї.** В Долинянах, рогатиньского повіта, згорів дня 14 с. м. дім місцевого арендаря з всїми господарскими будинками і зібраним збіжем. Шкода виносить 3000 зр., з чого 1350 зр. було обезпечених. На щастє воздух був спокійний, то й огонь скоро угашено, до чого причинили ся дві двірскі сикавки з Псар.

— **Звірска мати.** З Ряшева доносять о такій пригодї: Франциска Заморска, незамужна 31-лїтна служниця на стшижівскім передмістю убила перед двома тиждньми в мерзкий спосіб свою 6-лїтну дочку Агнїшку. Заморска вела мерзке житє від кільканайцятьох лїт, а плодом того житя була та 6-лїтна дочка, котру доси виховувала. Надіючи ся незадовго товаришка для своєї дочки постановила Заморска убити дитину. Она одїла єї в найлїпші суконки, умила, зачесала і післала єї з дзбанком до кирниці по воду. Дитина охочо побігла до кирниці, а зараз за нею пустила ся єї негідна мати. Коли Агнїшка нахилила ся через цембрину, щоби зачерпти води, мати вхопивши єї за ноги, вкинула до кирниці. Дитина учепила ся цембрини і пізнавши матір крикнула: „Матусенько, не топіть мене, коли мене не хочете, то я піду до людий!“ але звірска мати зіпхнула дитину до води. Крик дитини чув зелїзничий будник і хоч прибіг зараз і витягнув дитину з води, то одва-

---

знїчення проживаючих там колись племен славяньских.

Відповідне прилагоджуване страв вимагає і немалої штуки вареня. Нехай ніхто не думає, що штука вареня есть лиш вибагом паньскости, хоч правда, що она, за далеко посунена, есть лиш вибагом. Бо коли, щоби мати добрі штрасбурґскі паштети, прибивають гуску цвяшками за ноги до дошки і так годують на то, щоби печінка в ній в наслїдок хоробливого стану розрастала ся, то се есть лиш поганим вибагом. А так само поганим, ба, огидним вибагом есть, приготовлювати на страву майже неочищені кишочки слонки, або давати дичинї доти лежати, доки она аж не стане заносити стервом, щоби нїби то скришіла і мала острий смак. Але коли добра господиня або кухарка уміє із звичайних артикулів поживи зварити або спечи добру і смачну страву, то се штука, котру треба високо цїнити, бо она піддержує здоровле і житє. Длятого кожда дївчина, котрої найпершою задачею житя есть стати колись господинею, повинна вже завдалегідь учити ся сеї штуки, бо в єї руках має колись спочити здоровле а з ним і добро цїлої родини, цїлого дому, а не одна панночка в інтелїґенциї, що тратить час на мальованю на дереві або на вишиваню шовком на атласї, зробила би далеко лїпше, коли-б той час присьвятила штуцї вареня. Просьвічені народи зрозуміли вже давно вартість і значінє тої штуки і длятого позаводили у себе навіть школи, в котрих молоді дївчата учать ся варити.

Найпершим услівєм штуки вареня есть чистота і на ню хочемо тут звернути увагу, бо на жаль, против неї грішить ся у нас дуже богато. Всяка посудина, в котрій переховує ся страви, повинна вимивати ся як найчистійше і витирати ся чистою скатертию, а не сушити на плотї або на припцї, де об ню обітре ся кіт, полиже єї пес, або свиня потрутить рийком. Не треба також мити такої посудини в потоках, ріках і ставах або калабанях, де часто купають ся люди, мочать ся шкіри, гниють утоплені звірята і т. д. Через ту нечистоту ширять ся нераз найзаразливійші пошести. Відтак треба уважати на то, щоби горшки і миски, в котрих варить ся і з котрих їсть ся, не були шкідливі здоровлю. Зле поливані горшки, непобілювані, або зле побілені мідяні ринки і кітлики суть шкідливі особливо, коли в них варить ся щось квасного. Особливо же треба добре і часто вимивати і випарювати фляшки, збанки, коновки і бочки, в котрих держить ся вода до питя, а відтак гладунї на молоко і дійницї. Деревлянні ложки, особливо, коли ними їли люди чужі і незнакомі або недужі, треба навіть випарювати в кипятку, бо ними переносить ся недуга з одного чоловіка на другого.

Мужчини, особливо ті, що харчують ся дома, люблять нераз дорікати жінкам, коли їм не удасть ся якась страва, і кажуть, що то не велика штука варити їсти. Але вже ті, що по містах змушені харчувати ся по реставрациях, мимо того, що по найбільшій части там напитують собі нежиту жолудкового, мусять звіркувати, що то таки велика штука варити їсти. Бо коли вже треба мати богато практики, зручности і досьвіду, щоби зварити обід н. пр. на дві, три особи, а хоч би й на пять або шість, то скілько-ж більше треба того, щоби зварити обід на 50 або 100 людий. Як докладно треба тут знати всему міру, час і спосіб. Обід мусить бути точно на 12 годину, всї порциї страви мусять бути однаково добрі, а треба варити не одну але кілька або й кільканайцять страв! Розуміє ся, що один кухар або кухарка не дали би тому ради і треба більше людий до того, але все-таки мусить бути один чоловік, під котрого проводом стоїть цїла кухня і котрий за все відповідає. Щоби зрозуміти штуку кухарску, заглянемо до такої може найбільшої в Европі реставрациї, як та, що в купелевім заведеню в Шевенїнґен, голяндскім містї над морем недалеко Гаґи. Там лїтом, в порі купелевій приходить на обід що дня по 1.500 або й більше гостий, а обіди складають ся з 12 до 14 страв, значить ся, розносять 18.000 до 20.000 страв і тілько разів зміняють тарелї. Наварити на тілько осіб тілько страв, то преці таки вже штука. Але тим займає ся в кухни 18 кухарів францускох під проводом старшого кухаря, котрому за чотири місяцї платять 6.000 франків (3.000 зр.) Самої служби при кухни і до розношеня страв есть там 324 осіб.

До штуки вареня належить, розуміє ся, також і відповідне устроєне кухнї. Нехай би так наша перша лїпша господиня побачила таку кухню за границею, де варить ся лиш для одної родини, а побачила би, яка то велика ріжниця: у нас, а деинде. О наших сїльских припічках з бовдурами вже й не говоримо. То урядженє у наших селян в порівнаню з урядженем у селян за границею виглядає як останки з перед потопу сьвіта. А поступ іде дальше! Що то буде, як позаводять кухнї електричні? Бо й на то вже заносить ся. Як же далеко останемось тогди позаду! Представмо собі лиш коротенько, як може виглядати така кухня:

Насамперед треба зважити то, що тепер майже по всїх більших містах старають ся всїлякими способами спроваджувати воду рурами до домів. Господиня чи кухарка не потребує в такім случаю ходити по воду або казати собі приносити, бо вода тече до самої кухнї; відкрутить лиш краник, а вода тече просто до горшка. Під кухнею вже не палить ся, нї деревом нї вуглем — нїчим; лиш там, де ставля-

ко не міг еї вже привести до житя. Дітеубийницю арештовано і віддано до суду окружного в Ряшеві.

— **Шевскі майстри у Львові** відбули в неділю збори і ухвалили на них піднести ціну обуви від 10 до 20 прц., дальше заложити спільний склад обуви і власну торговлю шкіри, щоби увільнити ся від визиску дотеперішних торговельників шкір.

— **Російскі дезертири.** З Черновець доносять, що в пятницю минувшого тиждня утіко з 13 полку козаків, стоячого залогою в Хотимі, пятьох вояків разом з кіньми. Той відділ перейшов австрийску границю і прибув без перешкоди в околицю Черновець. Тут, задержав ся перед мостом на Пруті і вислав одного вояка, Черкеса Івана Заєва до міста для переговорів з бурмістром. Черновецка поліция всадила Заєва до арешту, але що між Австриєю і Росиєю нема ніякого договору що-до видаван войскових дезертирів, то Заєва випущено на другий день на волю. Чотири его товариші не заходили до Черновець лише поїхали дальше, імовірно до Мамаївців. Яко причину дезерциї подав 25-літний Черкес надто довгу і тяжку войскову службу в Росиї.

— **Нафтове жерело.** В місцевости Грозное коло Ростова над Доном, в Росиї, отворило ся сими днями нове нафтове жерело величезних розмірів. Висота нафтового стовпа, що бє з землї до гори виносить 70 сяжень. За 24 години викидає то жерело 800.000 пудів (т. є. 320.000 метр. сотнарів) нафти.

— **Грім в колисці.** З Ст. Леонгард в Австриї долішній доносять о такій пригоді. В часї недавної бурі ударив грім в хату одного тамошного селянина і попав просто в колиску, в котрій спало двоє дїтий. Колиска в мит ока займила ся, а перепуджені родичі ледве вирвали діти з полумінн, ратуючи ся утечею. Майже чудом не стало ся нічого ні одній дитині. Як відтак показало ся, ударив грім посеред них і перейшов в землю.

— **Найбільшим промисловим заведенем на сьвіті** єсть без сумнїву фабрика армат Крупа в Есен. Місто Есен лежить в Німеччині над Реном і числить тепер 70.000 мешканців, з котрих більша половина завдячує своє удержане заведеню Крупа. Основателем тої фабрики був в 1816 року Фридрих Круп, звичайний слюсар. По нім обійняв фабрику его син Альфред і той довів еї за кількадесять літ до теперішного розцьвіту. В році 1847 було в его фабриції всего 80 робітників, коли-ж Круп винайшов спосіб робити гармати з литої стали і коли показало ся, що сталь лїпше надає ся до гармат, як броня, набрала его фабрика розголосу і стала дуже скоро розвивати ся. Тепер працює в тім величезнім заведеню 19.605 робітників, а їх родини числять звиж 65.000 душ. Вугля для фабрики Крупа доставляють чотири великі копальні, а в 414 місцевостях добуває ся потрібне зелїзо до виробу стали. Площа до стріляня має 2 милї довготи; кулї гарматні сягають на $1^1/_2$ милї віддаленя. — Альфред Круп помер 1887 року в 72 році житя. По нїм обійняв ведене фабрики его син Фридрих Альфред. В сїм році зложив він в користь робітників своеї фабрики мілїон марок.

— **Пароход на шинах.** В поблизькости Копенгаґена вибудовано пароход так, що він може плавати по водї і посувати ся на шинах. Проби з тим оригінальним пароходом видали як найлїпші результати. Він призначений до їзди по двох озерах, роздїлених вузким пасмом землї, і переходить з одного озера до другого по звичайних шинах зелїзничих. На обох кінцях дороги водної впущені шини в воду і там припрубовані до сильних бальків. Серед двох рядів палїв вливає пароход на шини, котрих положене докладно відповідає положеню колїс парохода. Так всуває ся пароход на шини і переїхавши скоро до берега другого озера, спускає ся в той сам спосіб до води. Пароход має сильну машину, котра після потреби сполучена з колесами або шрубою. На пароходї помістить ся 77 подорожних.

— **Нещасте на зелїзници.** Дня 19 с. м. вечером наїхав войсковий поїзд, що віз цїлий полк піхоти з маневрів, між стациями Едеран і Цвікав в Саксониї, на поїзд товаровий. Сїм ваґонів войскового поїзду розбило ся на дрібні кусні, тринайцять вояків погибло на місци, трийцять тяжко покалїчило ся а трийцять кілька потерпіло лекші рани. З зелїзничої прислуги покалїчило двох кондукторів. Причиною нещастя була за вчасна переміна сиґналів.

— **Дивна причина самоубийства.** В Тітусвіль в Пенсильванії відобрав собі житє якийсь Вілїям Гарман. Причиною самоубийства було пересьвідчене того нещастного, що він є своїм власним дїдом. Дуже точно виясиив ту справу власноручний лист самоубийника. „Я оженив ся з одною вдовою — пише він — що мала дорослу дочку. Мій отець часто відвідував нас, залюбив ся в моїй пасербици і в кінци повів еї до престола. В наслїдок того став він моїм зятем, а моя пасербиця віддавши ся за мого вітця, стала тим самим моєю матерію. В скорі потім уродила менї жінка сина, котрий ясна річ став шваґром мого вітця, а моїм вуйком, яко брат моеї мачохи. Жінка мого вітця обдарувала его також хлопцем, котрий став рівночасно моїм братом і заразом внуком, бо був сином моеї пасербиці т. є. моеї дочки. Тимсамим і моя жінка стала моєю бабкою, бо була матерію моеї мачохи, т. є. дочки. Я знов був рівночасно мужем моеї жінки і заразом еї внуком — а що муж бабки якогось чоловіка есть его дїдом, отже і я був моїм власним дїдом“.

Штука, наука і література.

— **„Дзвінка“** ч. 18 містить: Початок байки Ю. І. Крашевского „Як хлоп став царем“; — розвідку „Малпа“; — байку Л. Глїбова „Квіти“; — оповідане Альфонса Додета „Креолька“; — розвідку „Конопля“; — продовжене арабскої казки „Абу-Каземові капцї“ і розгадки задач, ребусів і т. ин. та загадки, ребуси, задачі і пр.

— **„Учителя“** ч. 18 містить: Докінчене статї Ю. Л. „Критичні замітки про книжку „Школа народна ч. II у Львові 1894“; — розвідку В. Ша „Виховане в Анґлії“; — продовжене статї Ант. Глодзиньского „Огород шкільний“; — опис шкільного торжества в Перемишли; — обіжник ц. к. краєвої Ради шкільної і новинки, постанови властий шкільних та всячину.

Телеграми

Відень 24 вересня. При виборах до ради громадскої з другого округа виборчого, вибрано 32 антисемітів а 14 лїбералів. Антисеміти мають вже тепер 78 мандатів на 138 членів ради громадскої.

Париж 24 вересня. Президент Фор зробив візиту королеви бельґійскому, а відтак принимав у себе і віддав візиту грецкому князеви Николаєви, котрий зробив візиту і принимав у себе міністра справ заграничних Ганото.

Рух поїздів зелїзнична

важний від 1 мая 1895, після середно-европ год

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·	4·55	10·25	6·45	—
Підволочиск	—	1·56	5·46	—	9·50	10·20	—
Підвол. з Підзам.	—	2·10	6·	—	10·14	10·44	—
Черновець	6·15	—	—	10·30	2·40	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	10·35	—	—	—
Стрия	—	—	—	5·25	9·33	—	7·38
Сколього і Стрия	—	—	—	—	—	3·00	—
Белзця				9·15	7·10		

Числа підчеркнені, означають пору нічву від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Поїзди особові зі Львова відходять до Брухович (від 12 мая до 10 вересня в будні дни) 3·20;

Брухович (від 12 мая до 10 вересня в неділї і сьвята) 2·26;

Зимної-води (від 12 мая до 10 вересня) 3·45

До Львова приходять з Брухович (від 12 мая до 10 вересня включно) 8·25.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., на то львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

ють ся горшки, сторчать в гору звої дротів, так широкі, щоби в них сякий або такий зелїзний горнець міг влїзти ся. Кухарка або господиня приладжує все що потреба, а коли горнець вже повний, вставляє его у відповідний звій дроту, посуває якусь пружину, що єсть коло припічка і в тій хвили біжить сила електрична дротом зі стациї електричної, розпалює звій дроту около горшка і страва вже варить ся. Коли варене вже скінчило ся, треба знов лиш потиснути на дотичну пружину, а звій дроту гасне. Нема ні попелу, ні диму, ні саджі, не треба й коминяря, щоби вимітав комин і — страшно дїти.

Звичайному собі чоловікови, котрий їсть длятого, щоби жити, може і мусить то дивно видавати ся, що єсть ще й якась „штука їдженя“. Але бо на сьвіті єсть богато і таких людий, котрі жиють, щоби їсти, а для тих головно єсть потрібна та штука. Она урізнороднює їм їх житя. Але й в таких случаях, коли розходить ся о то, щоби більшому числу людий зробити якусь приємність, щоби їх відповідно угостити, єсть потрібна та штука. Та же тої штуки уживають навіть і наші селяни н. пр. на весїлях, хрестинах і поминках, лиш що деинде кінчить ся та штука веселою розмовою, жартами і сьміхами а у нас — бійкою. Штука їдженя стара як сьвіт; еї знали люди вже в глубокій старинї. Она не обмежає ся лиш на само їдженя, але обнимає все, що сполучає ся з їдженем. Розуміє ся, що годі нам тут розказувати про все то, що до тої штуки належить, бо того не списав би й на воловій шкірі; згадаємо лиш про важнїйші „засади“ тої штуки а передовсїм скажемо, що еї може вповні уживати лиш той, у кого богато „грубих“, але иноді може, а навіть і повинен собі позволити часом і той, у кого більше „дрібних“ як „грубих“, лиш остроржно, щоби — „не урвало ся“.

Отже до штуки їдженя належить передовсїм відповідна комната, звана „столовою“ або „їдальнею“. Комната та після можности може бути всїляко устроєна, але очевидно так, щоби своїм видом вже нагадувала, до чого она призначена; повинна бути простора і ясна, але також затишна, щоби так важному дїлу нїчо не перешкаджало, не відривало людий нагло і несподівано від сповнюваня обовязку. Дальше належить до того відповідне накрите стола і застава, а при особливих торжествах ще й цьвіти, котрі стоять в китицях на столї і суть на нїм поодиноко нїби порозкидані або уставлені перед кожду особу. Заставити і убрати стіл, порозставляти на нїм всїлякі склянки і чарки, то також не мала штука, як і штука подати підчас їди відповідну склянку, коли н. пр. хоче ся пити води. Взяти случайно иншу, як ту що належить ся, значить не знати ся на штуцї їдженя. Штука також серед множества гостий сїсти до стола, длятого на великих принятях кождий гість має вже наперед визначене собі місце і може то прочитати на карточці; на другій карточці званій по французски „мені“ (menu; длятого то о великопанських обідах не кажуть: на обід було сесе і того, лиш: менї було таке а таке), може собі прочитати, що буде їсти і пити, бо там списані всї страви і напитки, які мають подавати ся, а виписані по французски, бо Французи були з давен давна майстрами в штуцї їдженя і придумали не одну дуже важну і конче потрібну річ. В Анґлії грала давнїйшими часами при сїданю до стола сільничка дуже важну ролю, бо показувала, де хто мав сїдати. Високі достойники сїдали завсїгди повисше сільнички.

(Конець буде.)

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.